

SLOVENE

Velja po pošti:
za celo leto naprej .. K 50—
za en mesec .. „ 4.50
za Nemčijo celoletno .. „ 55—
za ostalo inozemstvo .. „ 60—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 48—
za en mesec .. „ 4—
V pravi preloži mesečno .. 3-50
Sobotna izdaja:
za celo leto .. K 10—
za Nemčijo celoletno .. „ 12—
za ostalo inozemstvo .. „ 15—

Inzerati:
Enostolpna pettivrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 50 v
za dva in večkrat .. „ 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostolpna pettivrsta K 1—
Izhaja vsak dan izvenredno ne delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi, računi, nefrankirana pisma se ne
vračajo, uradniškega telefona št. 50.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 50.

Jugoslovansko vprašanje v hrvatskem saboru.

V seji hrvatskega sabora dne 8. t. m. je imel dr. Lorković, ki je v zadnjem času s tovarišem dr. Šurminom izstopil iz koalicije, znamenit govor, ki nam jasno kaže, da jugoslovanska stvar kljub vsemu in vsemu trdno stoji.

Uvodoma je rekel govornik, da bodo razočarani tisti, ki pričakujejo od njega senzacionalnih odkritij o politični skupini, iz katere je nedavno izstopil. Noče povečati strankarskega kaosa, marveč hoče delati na to, da se v najkrajšem času vsi združijo v eno vojsko za eno narodno načelo. Po njegovem mnenju koalicija ne stoji na temelju faktilne realne politike. Ogrska vlada je zakrivila sedanje stanje ex lex. Odklonila je podaljšanje sedanje finančne nagodbe in predložila vojne davčne zakone. Če bi ti prodrli, bi to bilo za Hrvatsko poguba. Ogrska je iz finančnega vprašanja napravila politikum in zlorablja naš položaj. Hrvatska je doslej nosila vsa finančna bremena samostojne države, morala prispevati celo k tujim ji investicijam, a ugodnosti državne samostojnosti ni uživala. Če se je tekom devetih let nabralo 26 milijonov zastanka, je treba upoštevati, da plačuje Hrvatska Ogrski za skupne zadeve 8-127 odstotno kvoto, da si morala po pravici plačevati le 7-6 odstotkov. Torej je Hrvatska svoje potrebščine dejansko sama popolnoma pokrivala. Zato bi mogli mirno zavzeti stališče: Ogrski damo gotovo kvoto in zahtevamo finančno avtonomijo. To bi bila realna politika. Ravno tako bi morali brezpogojno zahtevati avtonomne centrale; proti nasprotnim prizadevanjem Ogrske bi morali ostreje nastopiti. Res je, sedanji trenutek za boj ni ugoden. Ravno o tem pa prihajamo do bistva narodnega vprašanja.

Vojna je s svojim razvojem dokazala, da gre za nekaj važnejšega nego za boj med dvema vlastima. Pokazalo se je, da gre za idejo nove svobode, nove pravičnosti in boj bo divjal dalje, dokler na zemlji ne prodre enakopravnost vseh narodov. Nihče ne ve, kako se bo ta boj končal, toliko pa je gotovo, da se bodo rešila narodna vprašanja v zmislu samoodločbe doslej podjarmljenih narodov. Vojna dovaja narodnostno vprašanje na višek in preživel ga bo le tisti narod, ki bo imel svojo državo. To so spoznali tudi Čehi, Poljaki in Madžari. Le-ti še vedno niso zadovoljni z razmerami na Ogrskem in jih skušajo izpremeniti. Ne smemo dopustiti, da bi bile vse naše žrtve, vsa naša prelita kri zastoj. V vprašanju pravice do samoodločbe je zmisel te vojne, zanj so vse te žrtve. Jugoslovanska ideja je prevzela ves naš narod z elementarno močjo in iz programa 20letnih dijakov je vstala intencija za vse tiste, ki narodno čutijo in vidijo, da ima ta

vojna ustvariti temelje za naše novo življenje. Vsak, kdor z narodom pošteno misli, se je oprijel ideje narodne edinosti, da celo tisti, ki so bili pred vojno iz prepričanja proti njej. Zato moramo vse pozabiti, kar je bilo pred vojno, združiti vse naše moči, da stopimo v novi svet kot enoten, polnovreden kulturni narod. Zato je irrelevantno, kdo je misel narodne edinosti prvi izgovoril. Dejstvo, da je misel edinosti prevzela celokupni narod, dokazuje politično zrelost, ki nas opravičuje, da v ta narod verujemo, da se nanj zanesemo, kajti znal se je dvigniti na višek položaja. Vedno smo imeli uspeh v političnem življenju le tedaj, če smo zastopali politiko narodne edinosti. Upajmo, da reakcija to pot ne bo močnejša nego naša volja. Če bomo vsi enako intenzivno hoteli svobodo, moramo zmagati.

Jugoslovanska ideja, ki se je izza dunajske deklaracije tako rapidno razvila, je objela vse naše pokrajine. To je realno-politično dejstvo, ki ima več vrednosti, nego mnoge namišljene realitete, s katerimi se tukaj počemo, čeprav spadajo še v stari svet. Govornik opozarja na Dalmacijo, kjer danes ni več strank, marveč enoten narod. Ravno tako je na Slovenskem in na splošno tudi na Hrvatskem. Misel narodne edinosti ima nasprotnike le v »čisti stranki prava« (frankovcih). Dr. Popović je zagovarjal centralizem v jugoslovanski državi: popolno unifikacijo. To so nekateri napačno umeli. V resnici narodne posebnosti niso nikaka ovira za ustanovitve državnosti. To vidimo na Nemškem, kjer so vsi: Prusi, Bavarci, Sasi — Nemci; enotno nemško cesarstvo najbolje dokazuje, kako je treba za preosnovo naroda v višjo obliko tudi enotnega imena, ki daje moč. Za našo narodno orientacijo mora zadostovati, da hočemo in tudi moremo imeti svojo lastno državo. O vprašanju organizatoričnih posameznosti govoriti bo še čas, ko bomo dosegli prvotni cilj: zedinjenje in neodvisnost. Vsaka druga taktika je neprimerna. Žal, da se vse stranke pečajo ravno s temi drugotnimi vprašanji. Ponavljajo se stara igranja, katere žrtve smo že tolikokrat postali: cepitev v nepotrebne skupine in zli prepir, ki se od zunaj zanaša v naše vrste. Neki star prirojen anarhizem nas ovira, da ne pridemo do združitve naših moči. Če nas bo pa vse prevzelo prepričanje, da nam more ta vojna prinesiti naše narodno zedinjenje, potem se moramo skleniti v enotno, trdno falango in opustiti vsa stara strankarska nasprotja. Tako, kakor smo sedaj, kompromitujemo idejo, deželo, ločimo Hrvatsko od Slovenije, Bosne, Dalmacije in jo postavljamo izven gibanja, kateremu bi morala stati na čelu. Ena sama stranka zedinjenja ne more doseči; starim ideologijam Starčevičeve stranke, koalicije in Budisavljevičeve skupine se mora dati slovo in ustvariti neposredni stik z idejo samo. (Poslanec dr. Popović: V nazorih.) V

nazorih, mislim, smo vsi edini. (Popović: Pa frankovci?) Tisti elementi so se pa sami izključili. Če se izvede koncentracija, bodo osebno neinteresirani pristaši od Frankove stranke odpadli. Danes je frankovstvo v ljudstvu izpodkopano in koalicija nima nobenega razloga več za svojo unionistično politiko. Toda ker je pri nas vse delo za jugoslovansko vprašanje zgrajeno na drugotnih vprašanjih, manjka temelj za koncentracijo in se narodne sile cepijo. Vprašajmo naše brate iz Bosne in Dalmacije, kako so razočarani nad našim saborom. Hrvatska mora prevzeti iniciativo za koncentracijo in mimo vseh strank ustanoviti organizacijo, ki jo bo ves narod priznal kot vodilni organ. Govornik noče pristopiti nobeni stranki. Najbliže se čuti tistim, ki hočejo na podlagi takega programa začeti boj za narodni ideal. Opozarja na splitsko resolucijo, ki zahteva našo koncentracijo in izključitev manj važnih ali nevažnih vprašanj. Vse stranke poziva, naj se pokore temu imperativnemu klicu naroda, da se bomo vsi zbrali na eni fronti in dobili skupno vodstvo, ki bo vodilo vso našo politično delavnost. Sklepa z izjavo, da bo glasoval proti indemineteti. (Viharno odobravanje pri Starčevičancih in na galerijah.)

Hertling o politiki Nemčije.

Berlin, 11. julija. (K. u.) Glavni odsek državnega zbora se je danes zbral, da posluša obvestila državnega kanclerja o političnem položaju. Nenavadno visoko število poslušalcev v dvorani je dokazovalo, s kako napetostjo so pričakovali Hertlingovih pojasnil. Poleg kanclerja so bili tudi vsi državni tajniki navzoči.

Grof Hertling je izjavil:

Spremembe v državnem tajništvu ne pomenijo spremembe politične smeri. Politiko vodi in je odgovoren za njo le državni kancler sam. Vstrajam popolnoma na prejšnjem političnem nazoru, tako v notranji kakor tudi zunanji politiki. V notranji politiki sem popolnoma držal, v kolikor je odvisno od moje volje, kar sem svoj čas obljubil. Zavzel se bom za to, da se bodo tudi ostale moje obljube izvedle in da se bodo morebitne ovire odločno premagovale, na kar se gospodje lahko zanašate.

O zunanji politiki

sem tudi svoje stališče dne 29. novembra lanskega leta jasno označil. Gospodom sem ravedal, da se držim stališča, izraženega v cesarjevem odgovoru na papeževo mirovno noto s 1. avgusta lanskega leta. Miroljubno mišljenje, ki je prešinjalo odgovor, prešinja tudi mojo dušo; a pristavil sem, da za miroljubno mišljenje ne sme nuditi sovražniku prostega pisma za nadaljevanje vojske, da se ne bo vedelo, kdaj se bo končala.

In kaj smo zdaj doživeli? Med tem ko se leta sem ne more dvomiti, da smo pripravljeni nuditi roko častnemu miru, smo do zadnjih dni poslušali hujšajoče govore sovražnih državnikov. Gospodje Wilson zahteva vojsko do uničenja, in kar je povedal gospod Balfour, mora res pogrnati rdečico jeze vsakemu Nemcu v lice. Saj imamo čustvo za čast domovine, ne smemo dopuščati, da nas javno tako psujejo, ker se skriva za tem psovanjem volja, da nas uničijo. Dokler nas mislijo uničiti, gospodje, moramo skupno z našim svobodnim ljudstvom vstrajati. Prepričan sem in vem, da hočejo do konca najširši krogi našega ljudstva vstrajati.

Dokler obstoji uničevalna volja naših sovražnikov, moramo prebiti in prebiti bomo zaupajoč našim četam, našemu vojnemu vodstvu, vrleinu našemu ljudstvu, ki tako čudovito prenaša težkoče in pomanjkanja, ki so mu naložena. Smer politike se torej čisto nič ne bo spremenila, ker moram pač tudi to povedati, ker če se kljub omenjenim sovražnim izjavam teh državnikov pokažejo kjerkoli resni pojavi v dosegu miru ali le prvi korak k njemu, ga gotovo ne bomo odklanjali, marveč bi se oprijeli resno mišljenih, izrecno naglašam: resno mišljenih nagibov precej z resnobo.

Seveda ne zadošča, če pride ta ali drugi agent in pravi: Tu ali tam more privedi do mirovnih razgovorov — za to namreč gre, da nam poklicani zastopniki sovražnih velesil, ki so izrecno od njih vlad pooblaščen, namignejo, da so razgovori mogoči. Razgovori seveda pred vsem v malem krogu. Državniki pa, ki so do zdaj govorili, niso o taki možnosti ničesar povedali. Če se pokaže takna možnost, ako se pojavi resna naklonjenost miru na oni strani, se precej odzovemo, to se pravi: odklonili jo ne bomo, marveč bomo govorili pred vsem v malem krogu. Povem Vam tudi lahko, gospodje, da ni to samo moje stališče, marveč da se z njim izrecno ujema tudi vrhovno vojno vodstvo, ker tudi vrhovno vojno vodstvo ne vodi vojske le zaradi vojske, marveč tudi vrhovno vojno vodstvo mi je povedalo (Kako milostno Op u.), da kakor hitro se opaža na drugi strani resna volja do miru moramo zasledovati zadevo.

O tem, kar sem povedal, Vas bodo, gospodje, gotovo zanimala gotova vprašanja, ki nam jih sedanost vsiljuje. O teh vprašanjih so se dne 1. in 2. julija v velikem glavnem stanu pod predsedstvom Njegovega Veličanstva cesarja temeljito razgovarjali. Podati morem seveda le splošne vodilne smeri, ki so se določile. Pred vsem

o vprašanju na vzhodu.

Držimo se v Brestu Litovskem sklenjenega miru in hočemo, da se mir lojalno izvede. To je volja vodstva nemške države in jo v tem podpira vrhovno vojno vodstvo. Izpeljave v Brestu Litovskem skle-

LISTEK.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vseuč. prof. Maryan Morawski, S. J.
Po tretji izdaji prestavil France Fr. Stelč.
(Dalje.)

Leroy.

Srcu že, — toda kar se tiče razuma, je vsekakor malo preveč rečeno. Jaz bi rajši rekel, da krščanstvo v nekem smislu odgovarja razumu, v drugem ga pa odbija. Razum se čudi duhovni sili krščanstva, navdušen je za posledice, kakršne je imelo delo krščanstva v svetu, zlasti ker med njih velikostjo in malenkostjo sredstev ni videti nobenega sorazmerja. Toda ko se zadivljen in navdušen razum približa dogmam, v katere mu krščanstvo ukazuje verovati, ga popolnoma odbije. Gotovo bo vsak veren izobraženec priznal, da se mora z nemalo težavo odreči razumu, da more verovati.

Duhovnik.

Nikakor; Bog nikakor noče, da bi se človek odrekel svojemu razumu, ampak

da bi ga uklonil pred njim. Pri Pitagorejcih je bil zadnji razlog v vsakem razgovoru: tako je rekel učenik, — *aürös éga*. To je lep dokaz spoštovanja učencev do učitelja, toda pretiran je. Nobenemu človeku naj se razum ne uklanja, spodobi se, da se Bogu; ker Bog je absolutna inteligenca in resnica. Človeški razum lahko preiskuje, če je Bog ali objavi; vendar pa mora biti pokorno pripravljen verovati brez kritike vse, kar je Bog v svoji dobroti objavil. Dogaja se pa — posebno pogosto v našem stoletju — da razum hodi nasprotno pot: ako se sreča z dogmo, o kateri mu pravi, da jo je Bog objavil, jo hoče najprvo podvreči svoji kritiki, meriti jo z mero svojih nazorov in mnenj ter potem hoče soditi, ali je tako dogmo mogel objaviti Bog ali ne. Tako postopanje prevrača razmerje stvari do Stvarnika; zato more samo oddaljiti človeka od Boga in Boga od človeka.

Rekli ste, da razum občuduje uspehe krščanstva; to je ravno tisti blesk nadnaravnih znamenj, ki osvetljuje krščanski nauk in ki more prepričati razum, da je tak nauk od Boga. Rekli ste, da dogma sama odbija; — da, če razum hodi napačno pot, če začne pri kritiki dogma —

pa, če je razum pripravljen, kakor bi moral biti, pokorno sprejeti vse, kar bi Bog ukazal verovati. Takrat postane vse čudovito jasno in duše se polasti ono navdušenje, o katerem smo pred kratkim govorili. — Kakor uči teologija, deluje pri vsem tem milost božja; toda kljub temu je ta pot razuma racionalna, ravno tako kakor je v vsakdanjem življenju racionalno verovati osebam, o katerih verodostojnosti smo zadostno prepričani.

Da človek tako ukloni razum Bogu, je potreba napora, posebno takrat, kadar je razum vdan napaču. In ravno ta bolezen je posebno znamenje naše dobe, kakor ste opozorili v prejšnjih razgovorih. Vendar kaj za to? V vsaki dobi je bilo treba truda, da človek sprejme ali ohrani vero; Bog je zahteval vedno žrtve: za čas Dioklecijana ni bilo treba samo opustiti predsodkov, ampak tudi imetje in življenje žrtvovati; dandanes, v dobi umskega napaču — kakor je predvčerajšnjim rekla gospodična Wilson — treba razum ukloniti pred Bogom.

Gospodična Wilson.

Velečastiti, že začnjam verovati v možnost sprave med razumom in srcem v

samo z razumom o čem prepričati, s srcem pa ne? Mi razpravljamo o vprašanju: ali je krščanstvo objavljeno od Boga; g. Deville nam je navedel umske razloge, ki smo jih gotovo vsi, čeprav mogoče v različni meri, priznali za zelo dobre; — toda oglejmo še sedaj isto vprašanje s stališča srca; stavimo vprašanje tako-le: ali odgovarja našim željam, da bi nam Bog objavil religijo?

Zdi se mi po vsem, kar smo v teh par dneh slišali o slepoti in revščini človeškega plemena z ozirom na verska vprašanja, o poskusih, ki jih je tolikokrat zastopal ponavljalo, da se moralno dvigne, da najde mraku Boga — da je odgovor čisto nedvomljiv: ničesar si človeštvo ne more bolj želeli, kakor da ga Bog pouči o religiji.

Sedaj pa zopet vprašam: ali si moremo misliti, ali srce dopušča misel, da bi Bog gledal na to revno človeštvo, katerega oče je, kako blodi iskaje njega — pa bi mu ne hotel podati roke in objaviti mu resnice o sebi? ... Mislim, da že tako stavljeno vprašanje, obenem samo odgovarja. Povejte, gospoda, kako mislite?

(Dalje.)

ijenega miru ne oviramo mi, marveč tejava je v tem, ker so, kakor veste, razmere v Rusiji še vedno izredno negotove. Po naši sodbi verjamemo lojalnosti sedanjše ruske vlade nasproti nam. Posebno verjamemo lojalnosti zastopnika ruske vlade tu v Berlinu. Toda, gospodje, ne moremo pa brezpogojno misliti, da je sedanja ruska vlada dovolj močna za izpeljavo njenih nam danih obljub povsod. Sedanji ruski vladi nočemo delati nobenih težkosti, n se držimo le lojalno brest-litovskega miru in storimo, kar moremo, da ga izvajamo.

Kakršne so razmere zdaj, se pojavljajo neprestano zapletljaj, neprestano se pojavljajo prepri o obmejnih ozemljih, neprestano stori kaj ta ali druga mala vojna skupina. A še enkrat ponavljam: Mi se držimo brest-litovskega miru in hočemo mir lojalno izvesti in se hočemo s sedanjo mlado lojalno pogajati.

Vi vsi, gospodje, ste še pod vtisom izrednega zločina v Moskvi, napada, ki so ga tam izvedli na našega poslanika, dejaja proti mednarodnemu pravu, ki ne more hujše kričati v nebo. Vse sledi kažejo, da se je zgodilo prokletstva vredno dejanje po navodilih sporazuma z namenom, da se s sedanjo rusko vlado zapletemo zopet v vojsko, v stanje, kateremu se nameravamo najzvišneje izogniti. Nočemo z Rusijo nove vojske. Sedanja ruska vlada boče mir in ga potrebuje in jo v njenem miru naklonjenem stremljenju podpiramo.

Sicer, gospodje, je pa tudi resnica, da pretresajo rusko državo različna politična stremljenja, najrazličnejša stremljenja, stremljenja stranke kadetov, stremljenja takozvanih desničarskih socialnih revolucionarjev itd. Gospodje! Držimo se stališča, da se lojalno s sedanjo rusko vlado pogajamo, da ne podvzamemo ničesar, kar bi lahko škodovalo stališču ruske vlade, toda naša ušesa in oči so odprte, da se ne bomo pustili presenetiti vsled morebitnega nenadnega preobrata. Spominjam se na besedo, ki jo je spregovoril enkrat Gorčakov: Nemci smo, toda gluhi nismo.

Ne spuščamo se v nobene politične protiboke, toda pazljivo poslušamo, kam gre smer v Rusiji. To stališče zavzemam, o tem stališču se je dosegla najjasnejša jasnost in najpopolnejši sporazum vseh udeležencev pri razgovorih 2. julija v velikem glavnem stanu. Povem tudi lahko, da je gospod državni tajnik pl. Kühlmann, ki pri dogovorih ni bil sam navzoč — zunanji urad je zastopal Vam dobro znani gospod pl. Rosenberg, ki je bil tovariš in strokovnjaška opora g. pl. Kühlmannu v Brestu Litovskem in v Bukarešti — popolnoma soglašal s tem načelom in da se je vrhovno vojno vodstvo izraženemu načelu v polni meri pridružilo. V podrobnostih je mogoč nasprotni nazor, a temeljna črta je taka, kakor jo je označil.

Kühlmann in Hintze.

O političnem polazaju na zahodu je podal kancler zaupna pojasnila. Govoril je nato, zakaj je odstopil državni tajnik Kühlmann. Hvalil je njegovo politično skušenost, jasno sodbo, neutrudljivo vztrajnost in spretnost v pogajanjih. Ločiti se je moral od njega, ker ni obstajalo med njim in drugimi činitelji tisto zaupno razmerje, brez katerega ni mogoče nemoteno voditi poslov. Njegov naslednik pl. Hintze pozna prav dobro ruske razmere. O razmerah in osebah v Rusiji je temeljito poučen, kar je za sedanji položaj velikega pomena. Toda, gospodje, sopolpišem ali dam svoj podpis za imenovanje gospoda pl. Hintzeja le, če dela gospod pl. Hintze mojo in ne svoje politike, za kar mi pa najboljšo jamčijo obljube. Sodim, da ni nobenega povoda v zvezi z nemiranjem. Smer, za katero se je izjavila velika večina nemškega državnega zbora v novembru lani, se bo nadaljevala.

Ko je končal državni kancler svoj govor, je pričel glavni odsek

razpravo o kanclerjevi izjavi.

Poslanec Gröber (centrum) je rekel, da so kanclerjeva izvajanja pomirjevalna. Vedno ne moremo poudarjati, da je Nemčija pripravljena za mir, javno tudi ne moremo posameznih pogojev razgllaševati in se vezati.

Socialni demokrat Scheidemann je izvajal: Odhod g. pl. Kühlmann je doma in v inozemstvu najslabše vplival, ker predstavlja zmago osvojevalnosti in politike moči. Govornik je grajal, ker so Kühlmannu nenadoma in brez stika z državnim zborom odpustili in ker ga tudi niso vprašali, ko so imenovali novega državnega tajnika. Državni kancler se drži mirovnega sklepa, toda agitacija »Vaterlandspartei« in drugih ljudi onemogočuje sovražnikom, da se nam približajo.

Posl. Fischbeck (napredna ljudska stranka) je izvajal: Veseli nas, ker se je kancler pridružil svojemu staremu programu iz novembra 1917. Sicer pa čakamo, kakšna dejanja bodo sledila današnjim besedam. Če izpelje kancler, kar je obetal, ga bomo podpirali, podpirali bomo tudi g. Hintzeja, če bo delal politiko v kanclerjevem smislu. Vprašanje osebe je vprašanje druge vrste. Kljubovati na mo-

ramo, če pomenja sprememba osebe, da se obračajo na vsenemška pota.

Posl. grof Westarp (konservativec) je opozarjal z ozirom na zunanjo politiko, da je kancler pripravljen pečati se z vsakim resnim korakom za mirovna pogajanja. Govornik je zanikaval, da so zahtevali Velenemci osebnost gospoda pl. Hintzeja zase. Moji prijatelji stoje nasproti novemu državnemu tajniku brez vsakega predsodka in bodo čakali njegove politike. Govornik je želel, naj se njegova politika uporabi z uspehi naših zmag, da se zavaruje in okrepi moč Nemčije.

Nemčija proti avstrijski rešitvi vprašanja Poljske.

»Neue Freie Presse« je objavila sinoči članek svojega berlinskega sodelavca, ki ji poroča: Parlamentarne kroge so včeraj obvestili, da namerava nemška vlada na Dunaju izjaviti, da ne more pritrčiti rešitvi vprašanja Poljske v avstrijskem smislu. »Fremdenblatt« je objavil z ozirom na to vest sledeči članek: Večernik »N. Fr. Presse« je objavil poročilo svojega dopisnika v Berlinu, da namerava nemška vlada podati na Dunaju pojasnilo, da ne more pritrčiti rešitvi vprašanja Poljske v avstrijskem smislu. List pristavlja, da ne verjame, da bo podala nemška vlada tako formalno izjavo, a stvarno je zelo važno, kar se govori v berlinskih parlamentarnih krogih o namerah nemške vlade pri rešitvi vprašanja Poljske. V uradnih izjavah se je označilo stališče, katero zavzema naš zunanji minister. Grof Burian sodi, da so vprašanja, ki tičejo politično, vojaško in gospodarsko izpolnitev zveze, v tesnem stiku z odločitvijo o vprašanju Poljske. Iz teh izjavanj bi se lahko napačno izvajalo, da je morebiti le osebno stališče Buriano-vo, da tvorijo vsa vprašanja, o katerih so se razgovarjali pri cesarskem sestanku v nemškem velikem glavnem stanu, celoto in da se morajo vsa ta vprašanja skupno rešiti. Izpolnitev in poglabitev zveze med monarhijo in Nemčijo naj obsega tako politični, kakor tudi vojaški delokrog in naj reši vsa vprašanja, ki so v zvezi z njim. Gre za celoto, iz katere ni mogoče iztrgati posameznih delov. To ni le osebni nazor grofa Buriana ali enostranski nazor avstrijsko-ogrske vlade, marveč tvori temelj pogajanjem o izpolnitvi in poglabitvi avstrijske, ogrske in nemške zveze, ki se je določil pri razgovorih v nemškem glavnem stanu 12. majnika sporazumno med mero-dajnimi činitelji monarhije in Nemčije, kar se razvija tudi iz uradnega dne 13. majnika objavljenega obvestila.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 11. julija. Uradno se poroča: Na italijanskem bojišču nobenih posebnih dogodkov.

V Albaniji so se naše čete ustale v novi odporni črti. Francosko stotnijo, ki je otipavala v dolini Devoli, smo odbili.

Načelnik generalnega štaba.

Bitka na Francoskem.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 11. julija. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Ruperta.

Čez dan zmerni boji, ki so zvečer večkrat oživeli. Ponočni poizvedovalni boji. Močnejši sunek sovražnika severovzhodno od Bethune smo odbili.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Živahno streljanje med Aisno in Mar- no. Ponovni delni napadi, ki jih je sovražnik izvajal iz gozda Villers Cotterets, so potisnili naše postojanke ob Savieresu nazaj.

Od skupine šestih ameriških letal, ki so hotela napasti Koblenz, je padlo pet letal v naše roke. Posadke smo ujeli.

Berlin, 10. julija. Veliki glavni stan, zvečer: Z bojnih front nič novega.

pl. Ludendorff.

Iz Rusije.

Moskva, 11. julija. (K. u.) Časopisje poroča: V prihodnjih dneh pričakujejo prihod angleškega poslanika Buchanana v Volodgo. — Dne 5. julija se je vršil tu shod vseh vojnih komisarjev in voditeljev vojaških oddelkov sovjetov. — Vrhovni vojni svet se preseli v Murom. — Trocki je baje na vserruskem kongresu sovjetov izjavil, da je prejel poročila, da je edinost sovjetskih čet na fronti vsled angleško-francoske propagande trpela; posamezni deli čet so prešli k sovražniku. — Nad Murmansk obaljo in železnico pri žvanki (vzhodno Petrograda, kjer se odcepi od železnice Petrograd-Vologda-Perm-Sibirija proti severu vodeča murmanska proga) so proglasili vojno stanje.

Načrti italijanskega vojnega vodstva.

Zeneva, 11. julija. Vojaški kritik »Tempsa« poroča, da ne nameravajo Italijani podvzeti smotrene ofenzive čez Piao-vo, marveč se bodo utrdili ob Pivni in poskušali Avstrijce s pomočjo Angležev in Francozov potisniti v Trentinu, na Asiški visoki planoti in med Brento in Piao-vo proti severu.

Nemci prodirajo v Baku.

»Vossische Zeitung« poroča iz Sebastopola, da se mesto Baku, katerega ogrožajo Kirgizi, obrnilo do Nemčije za pomoč. — Okupacija petrolejskih vrelcev okrožja Baku bi pomenila težko katastrofo za celo Rusijo. S tem bi imeli Nemci v rokah vse petrolejske vrelce v Evropi.

Sožalnica cesarja Karla za Mirbachom.

Berlin, 11. (K. u.) Njegovo Veličanstvo cesar Karel je povodom umora grofa Mirbacha poslal Njegovemu Veličanstvu cesarju Viljemu naslednjo brzojavko:

Vest o umoru Tvojega poslanika grofa Mirbacha me je napolnila z najiskrenejšim obžalovanjem nad usodo te žrtve zvestega izpolnjevanja dolžnosti, obenem pa tudi s pravičnim ogorčenjem nad bojnimi sredstvi, ki se z največjo brezvestnostjo uporabljajo proti našim svetim interesom. Povzročitelji tega strašnega zločina so se pred Bogom, pred človeštvom in pred svetovno zgodovino za vse čase osramotili. Neomajno trdno pa je moje prepričanje, da čim ničvrednejše postaja vse to početje, tem bliže smo našemu svetlemu cilju. Z najglobljim sožaljem in vedno v zvestem prijateljstvu. Tvoj Karel.

Njegovo Veličanstvo cesar Viljem je odgovoril:

Sprejmi mojo prisrčno zahvalo za toplotno sočutje, ki si mi ga izrazil povodom peklenskega zločina v Moskvi, katerega obžalovanja vredna žrtev je postal moj poslanik. Njegova zvesta in odgovornost polna delavnost v službi domovine in naše skupne stvari se je s tem nenadoma pre- zgodaj končala. Upajmo, da se bo posrečilo, brezvestnega povzročitelja tega strahopetnega čina razkrinkati in osramotiti. — Vedno Tvoj zvesti prijatelj Viljem.

Njegovo Veličanstvo bavarski kralj je tudi poslal cesarju Viljemu prisrčno sožalno brzojavko.

Angleži korakajo proti Petrogradu.

Stockholm, 11. julija. Ruska brzojavna agentura je včeraj poročala: Angleške čete, ki so zasedle murmansk obal, prodirajo proti jugu in korakajo proti Petrogradu. Zasedle so mesto Perm, kjer je zapovedal angleški poveljnik ustreliti več članov sovjetov in zapreti njih činitelje.

Politične novice.

+ Denuncijacija za denuncijacijo. Ljudem okrog Šusteršiča ni dovolj, da sistematično črni svoje rojake v »Novicah« in »Resnici«, ampak pridno dalje vporabljajo za svoje prostaško delo dunajsko »Reichspost«. Včerajšnja številka tega lista prinaša očitno iz kroga dr. Šusteršiča in dr. Lampeta dopis iz Ljubljane, kjer je zapisano tudi: »Z jugoslovanske strani se uporabljajo vsa sredstva, da bi pregovorili občine, da se deželni odboru upro in odklonijo obsodbo veleizdaje. Na čelu te agitacije stoji »Slovenec«, ki trdi, da je deželni odbor vsled svojega stališča nasproti Trumbiču in tovarišem izdajalec narodnih interesov, rabelj narodov, »notranji sovražnik«, ki je »v tuji službi« in da so občine dolžne, da mu odpovedo pokorščino. Tako se v listu hujša na upor proti postavljeni oblasti! Očitno pride do neke vrste ljudskega glasovanja. Vsled tega ravnanja »Slovenca« se je na stališču monarhije stoječi del slovenske javnosti odločil, da izdaja nov dnevnik »Novice«. »Novice« pravijo o tej agitaciji: »Nobena občina ni primorana, da sprejme resolucijo proti veleizdajalcem, a občinskemu »Slovenec« mora predložiti v sklepanje. Bodo videli, kako je v tem oziru v deželi.« In to je glavno. Če »Slovenec« trdi, da je obsodba veleizdaje isto, kar odpoved majske deklaraciji, potem je zapeljevanje, ki se uganja s to majniško deklaracijo, zadostno pojasnjeno. — Torej zato, ker odklanja »Slovenec« sumničenje slovenskega ljudstva po deželnem odboru, ki hoče na vsak način sugerirati »na zgoraj«, ima slovensko ljudstvo zveze s Trumbičem, zato smo »veleizdajci« in zato so bile potrebne »Novice«, ki imajo v zakupu ves patriotizem, da stoje na stališču monarhije. Naša pot je jasna. Stojimo neomajno na stališču majniške deklaracije, s katero hočemo svobodno združeno jugoslovansko domovino pod habsburškim žezlom. In vemo, da je edino preosnova monarhije v zvezno državo svobodnih narodov predpogoj za bodočnost in moč države in dinastije. Dr. Šusteršičevi ljudje, ki so zmorni takih dejanj, niso samo izdajalci lastnega naroda, ampak tudi največji škodljivci interesov države. Zato nas vse te golide strupa puščajo popolnoma hladne.

+ Občinski odbor občine Trebeljevo je v svoji seji dne 7. julija 1918 soglasno sklenil sledeče: 1. Neomajno vztraja na

stališču državnopravne deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917, za katero se je soglasno izjavil dne 19. nov. 1917; 2. obsoja z največjo ogorčenostjo veleizdajalsko početje dalmatinskega Hrvat Ante Trumbića in njegovih sodrugov in se v tem popolnoma pridružuje resoluciji deželnega odbora; 3. želi in prosi, da se tudi deželni odbor kot najvišja avtonomna oblast v deželi pridruži majniški deklaraciji. 4. Imenuje častnim občanom prevzvišenega gospoda knezoškofa dr. A. B. Jegliča; 5. izvoli krajevni odbor S. L. S. + Izjava kočevske duhovščine. Ob sklepu lista smo prejeli sledečo brzojavko iz Kočevja: »Izjave kočevske duhovščine v št. 156 podpisamo samo prvi stavek, ostalo odločno odklanjamo. Mi tega nismo podpisali. Fr. Sal. Wazl, gimn. profesor Sušnik, kaplan, Pirkovič, kaplan.«

+ Parlamentarni načrt. Z Dunaja poročajo 11. t. m.: Češki predlog za obtožbo Seidlerjevega kabineta in bivšega notranjega ministra grofa Toggenburga bo utemeljil poslanec Stransky. — V poučenih parlamentarnih krogih pripovedujejo, da bo vlada zahtevala, naj se vojaška debata, ki jo zahtevajo socialni demokratje glede dogodkov na jugozapadni fronti in v Albaniji, vrši v tajni seji.

+ Predsednik Češkega Svaza poslanc Stanek, je 11. t. m. odpotoval v Zagreb.

+ O pogajanjih za parlament poročajo nemškimi listom z Dunaja 11. t. m., da so se z vsmo in po vsej priliki uspešno nadaljevala. Socialni demokratje so izjavili, da bi glasovali za proračun pod naslednjimi pogoji: Občinska in deželna volilna pravica se morata demokratizirati; izpolniti se mora socialna politika in v to svrhu dati na razpolago eno milijardo kron; uvedejo naj se delavske in industrijske zbornice in urede mezdne razmere. Tudi s Poljaki se pogajanja nadaljujejo. Stavijo se samo novi predlogi in je opravičeno upanje, da se doseže mala večina za državne potrebe. Zasedanje parlamenta naj bi trajalo najdalje do 1. avgusta; ako bi se pa vsi poizkusi za redno delo izjalovili, se mora računati z možnostjo razpusta.

+ Dr. Šmeral sklicuje nove shode. »Našinec« poroča: Dr. Šmeral, kateremu je bil shod pred tednom v Kral. Vinohradih razbit, sklicuje dne 15. t. m. ravnotje drugi shod. Istotako bo imel shod v Žižkovu v »Bezenci«, kjer mu je bil pred letom razbit.

+ Draginjske doklade za učiteljstvo. Med člani poslanske in gosposke zbornice so se vršili dogovori za hitro rešitev predloga o učiteljskih draginjskih dokladah. Predloga je sedaj v gosposki zbornici, ki bo razpravljala o njej 17. t. m. Vlada je izjavila, da sestava, kakor jo je sprejela poslanska zbornica, ovira sankcijo.

+ Češko mnenje o parlamentu. Na nekem shodu v Prazi 10. t. m. je poslanec Zahradnik izjavil, da vlada zato sklicuje parlament, ker potrebuje plašča za svoje znano dosedanje gospodarstvo. Čehi bodo šli na Dunaj z zavestjo, da Dunaja ne bodo poboljšali. Šli bodo tje kaj samo zato, da bodo vlado v parlamentu kontrolirali in s parlamentarne tribune govorili tako, da bo slislal ves svet.

+ Za sklicanje tirolskega deželnega zbora. Tirolski deželni odbor je sklical posvetovanje tirolskih deželnih poslancev, na katerem so med drugim enoglasno sprejeli predlog, naj vlada nemudoma skliče deželni zbor.

+ Za mirovna pogajanja. Katoliška mirovna institucija v zvezi z genjskim odborom za trajen mir kakor tudi številna sorodna društva so poslala Wilsonu brzojavko, v kateri ga prosijo, naj blagovoli upoštevati govor dr. Kühlmanna kakor tudi ponovno izjavo državnega kanclerja, da sprejme štiri načela, katere je Wilson postavil kot podlago za mir in da je v interesu vsega človeštva pripravljen pričeti pogajanja za splošen mir na tej podlagi.

+ Ukrajinski gorjanci pri cesarju. 11. t. m. je dospela na Dunaj 25 členska deputacija ukrajinskih hribovcev, ki so po ministrskem predsedniku dr. pl. Seidlerju prošli za sprejem pri cesarju. Prosi hočejo pomoči radi izrednih težav v prehrani.

+ Ogrska zbornica je 11. t. m. dovršila generalno debato o volilni reformi. V sklepnem govoru je rekel ministrski predsednik dr. Wekerle, da se je vlada tekom razprave prepričala, da se vprašanje volilne pravice v sedanjem trenutku ne da rešiti v tistem obsegu, kakor je vlada nameravala. Če bi razpustil zbornico in razpisal nove volitve, bi se vsa stvar zavlekla najmanj za eno leto. A četudi se vprašanje volilne pravice sedaj ne da popolnoma rešiti, bo prej ali slej prišel čas za to. Kar se tiče ženske volilne pravice, treba dati ženskam v gotovi meri možnost za politično delovanje. V tem smislu bo predlagal k § 2. poseben odstavek. Končno je dr. Wekerle izjavil, da je vlada prevzela izvedbo volilne preosnove pod pogojem, da se bo vojaškim zahtevam ogrskega naroda ugodilo. Nato so z veliko večino glasov sprejeli predlog kot podlago za podrobno

razpravo. Pri § 1. je predlagal grof Bethlen, da bodi temeljni pogoj za volilno pravico znanje mažarščine v govoru in pisavi ali pa dovršen 4. razred ljudske šole. Večina je sprejela § 1. nespremenjen in Bethlenov predlog odklonila.

+ **Mirovne pogodbe v ogrski zbornici.** Ogrska vlada bo prihodnji teden predložila parlamentu mirovno pogodbo z Rusijo. Pozneje pride na vrsto mir z Ukrajino.

+ **Cenzura na Ogrskem.** V ogrski poslanski zbornici je Karlyjevec posl. Abraham interpelliral radi cenzure. Ministrski predsednik dr. Wekerle je odgovoril, da se cenzura nikjer tako milo ne izvaja nego na Ogrskem. Niti en ogrski dnevnik se ni prepovedal in noben list ni podvržen preventivni cenzuri. Cenzura ne izvaja s strogo, marveč z glaci-rokavicami. Interesi vojevanja se pa ne smejo kršiti. Zbornica je izjavo vzela na znanje.

+ **O Kühlmannovem odpustu piše »Prager Tagblatt«:** Kühlmann je govoril zadnjič v nemškem državnem zboru 24. in 25. junija. Govor ni ugajal desnici, Kühlmanna je popravljaj kancler, a s tem je zgubil zaslombo na levi. Vtis je ta, da se tudi pri disciplini v Nemčiji kaj zgodi, da n. pr. glavni stan 24. m. m. govornega Kühlmannovega govora ni obelodanil in je ila vlada v Canosso. Pojasnilo se je staro nasprotstvo med diplomati in vojaštvom, nad katerim je tudi Bismark tožil. Razložek je le, da Bismark ni odnehal, da se je držal v Nikolsburgu in v Versaillu in je imel dovolj moči in ugleda, da je vztrajal na svojih nazorih proti tistim, ki zagovarjajo meč proti epresu. Kühlmannova tožba se je pričela 4. t. m. proti dvema velenemškima listoma, ki sta mu očitala, da je preživel večere v Bukarešti pri rektu in v družbi dam. Velenec sicer v takih rečeh niso posebno natančni, a šlo jim je zato, da ga vržejo. Glavni poročevalec pruske gosposke zbornice grof pl. Seidlitz-Sandretzki je rekel v svojem tisknem poročilu: Predstavljaj enega najvišjih uradov je neki časopis tako napadel, da mu je težko mogoče ostati na svojem mestu. Seidlitzu temu nazoru so pritrdili tudi višji krogi. Kühlmanna so pozvali v glavni stan, od tam se je vrnil kot mrtvi mož v Berlin, kar se je povedalo s suhimi besedami, dasi je sklenil mir z Rusijo, z Ukrajino in z Rumunijo.

+ **Pruska gosposka zbornica** je sprejela dne 11. t. m. proračun in je nakazala brez razprave predloge o volilni prenosni posebni komisiji. Zbornica razpravlja danes v tajni seji o zadevi Lichnowskega.

+ **Položaj v nemškem državnem zboru** poljskem. Berlin, 11. julija. (K. u.) Parlamentarni krogi izjavljajo, da je vsled kanclerjevega govora in izjav voditeljev strank položaj popolnoma jasn in da bodo tudi socialni demokrati, kakor se pričakuje, glasovali za vojne kredite.

+ **Slabi mirovni vidiki.** Bern, 11. julija. »Neuer Abend«, ki je strogo nevtralen list, je vprašal več politikov entente, kako da vodijo o miru. Iz odgovorov je jasno, da je prej ko slej predpogoj miru entente, da se Nemčija pristovoljno ali neprisiljeno odpove stališču velesile.

Idrijska stavka.

V sredo, dne 10. julija 1918 sta prišla v zadevi stavkajočega delavstva v ministrstvo javnih del poslanca Gostinčar in Skaret. Sprejel ju je minister Homan, navzoč je bil tudi ministrski svetovalec Posch. Poslanec Gostinčar je pojasnil ministru, da sta prišla poslanca v zadevi spomenice stavkajočega idrijskega delavstva. Minister, kateremu so bile zahteve že prej poslane iz Idrije, je izjavil, da se zahteve nesporejmljive, posebno glede na temeljne plače. Pripravljen pa je, da regulira temeljne plače z ozirom na obstoječe mezdne razrede o službenih letih. Skaret je nasvetoval, naj se zvišajo draginske doklade vsaj za 20 odstotkov. Minister je vprašal na to min. svetovalec Poscha, koliko bi to zneslo. Gospod Posch mu je odgovoril, da bi to znašalo okoli 400.000 kron na leto. Z ozirom na sedanje plače je izjavil Posch na poziv ministra, da znašajo povprečne plače idrijskih rudarjev dnevno do 9 kron. Poslanca Gostinčar in Skaret sta odločno izjavila, da s takim zaslužkom v sedanjih časih ni mogoče shajati. Poslanec Gostinčar je opisal na to ministru aprovizacijske razmere v Idriji in povdarjal, da so rudarji prisiljeni celo v okolici do 6 ur daleč hoda z nahrbtniki prosjati živiti, ker bi sicer umrli lakote. Vodstvo rudnika je krivo, ker ni pravočasno preskrbelo potrebnih živil, ki bi jih bilo dobilo, če bi bilo resno kaj za to storilo. Minister je seveda zagovarjal vodstvo rudnika. Obenem je povedal, da je zahteval od prehranjevalnega urada, naj v prvi vrsti skrbe za preživljanje rudarjev, kar mu niso ugodili. Priznal je tudi popolnoma upravičenost zahteve rudarjev, da znajo uradniki slovensko, a jih nima. Poslanec Gostinčar je opozarjal ministra na okolnost, da sta bila dva slovenščine popolnoma zmožna rudarska uradnika premeščena eden na Češko, druga pa v Ga-

licijo. Z ozirom na zahteve rudarjev po aprovizaciji je minister izjavil, da je potrebno skrbeti za aprovizacijo rudarjev, a da ne bo mogel lahko ustreči delavstvu, ker blaga ni. Skliceval se je na množine živil, ki jih dobivajo drugod, kar kaže, da dobe manj, kakor zahtevajo rudarji v Idriji. O razmerah v aprovizacijskem odboru je minister rekel, da bo skrbel za to, da bodo delavci natančno nadzorovali, kako se razdeljujejo živila, da bodo imeli popoln upogled in da ne bodo uradniki več dobivali in boljšega blaga, kakor delavci. O dvornem svetovalcu Billeku je minister izjavil, da bi šel že zdavnaj sam v pokoj, a so ga prosili, naj še ostane na svojem mestu. Minister je obljubil, da bodo uvedli kontrolne knjižice za dobavo blaga pri aprovizaciji. Poslanca Gostinčar in Skaret sta z vso odločnostjo povdarjala, da se mora z ozirom na težki položaj rudarjev v Idriji ukreniti vse potrebno, da bodo rudarji v stanu izhajati. Poslanec Gostinčar je opozarjal ministra, da zaslužijo delavci v zasebnih podjetjih vojne industrije od 20 do 40 kron na dan in to navadni delavci, kar mora plačati tudi država, ki nabavlja blago tam. Posl. Skaret je istotako opozarjal na zaslužke delavstva v vojnih industrijah. Kar tiče zahteve po temeljnih plačah, je minister izjavil, da tiče to bolj starostne preskrbe, kakor pa zvišanja plač in da ne more zahtevi ugoditi, ker če ugotovi idrijskemu delavstvu, bi moral potem ugoditi tudi delavstvu v vseh državnih obratih. Min. svetovalec Posch je rekel, da so delavci že zdaj dobro preskrbljeni za starost, ker dobe po 40 službenih letih 70 odstotkov plače. Poslanec Gostinčar je pripomnil, da dobivajo druge kategorije državnih delavcev višjo starostno preskrbino po krajši, deloma tudi 30. letni službeni dobi. Minister je odgovoril, da nima v oskrbi monopolov. Posl. Gostinčar je odgovoril: »Ekselencija, en sam rudnik živega srebra je v državi in last države same.« Minister je tudi poslancema obljubil, da bo interveniral pri vojnem ministru, da vojaštvo ne bo šikaniralo rudarjev.

Dnevne novice.

— **Dovje.** Občinski odbor na Dovjem je v polnočtevilni seji dne 23. junija soglasno imenoval presvetlega gospoda knezoškofa dr. A. B. Jegliča za častnega občana zaradi njegovih velikih zaslug za vero in narod. Za majniško deklaracijo se je odbor izjavil že po zimi.

— **Gorje.** Dne 26. junija smo imeli v svoji sredi presv. vladiko knezoškofa dr. A. B. Jegliča, ki je delil našim otrokom zakrament sv. birmе. Prejšnji dan smo ga kar le mogoče lepo sprejeli. Pri vstopu v Spodnje Gorje je pozdravljaj kneza krasen slavalok z napisom: »V Bogu pozdravljen hrabri Jugoslovane!«. — Novi jekleni zvonovi pri podružnici so pozdravljali presvetlega; vsa Sp. Gorjanska vas je bila v zastavah, vencih in mlajih. Pri kapelici v Zg. Gorjah so sprejele knezoškofa gorjanske dekleta Marijine družbe v krasnih narodnih nošah. Pri vsprejemu je bil bolj pičlo zastopan tudi občinski odbor. Neka gospodična se je zelo jezila, rekla je, da se nikoli več ne udeleži škofovega sprejema, zato ker so naša narodna dekleta v pestrih narodnih nošah zavzemala prvo mesto. Zvečer so zapeli cerkveni pevci pod vodstvom g. nadučitelja J. Zirovnika tri krasne pesmi. Po Vašem odhodu presvetli Vam kličemo: Bog Vas ohrani! Hodili bomo po poti, ki ste nam jo začrtali. — Na praznik sv. Petra in Pavla smo imeli novo sv. mašo. Daroval jo je naš rojak gosp. Jožef Pretnar. Novomašnik je dovršil bogoslovne študije v Mariboru. Deloval bo pri naših obmejnih bratih na Slov. Štajerskem. — V kratkem ustanovimo krajevni odbor S. L. S. Gorjanci, kakor ste bili zvesti stari S. L. S., tako ostanite vsi kot en mož tudi pri prenovljeni S. L. S., katero nam presv. knezoškof tako zelo priporoča. »Resničarjem« pa zakličite: Roško proč! Gornjanc.

— **Duhovne vaje za vč. gg. duhovnike** bodo v ljubljanski jezuitski stolici prvokrat ob 5. avgusta zvečer pa do 9. avgusta zjutraj, drugičkrat ob 19. avgusta zvečer pa do 23. avgusta zjutraj. Vč. gg. uljudno prosi stoliščino upraviteljstvo, naj prinese z dežele seboj živil. Ljubljanski p. n. gospodje pa morejo obedovati in prenočevati doma.

— **Pogreb nadškofa Kaltnerja.** Pogreb rajnega solnograškega nadškofa dr. Baltazarja Kaltnerja je bil 11. t. m. ob 9. uri dopoldne. V dvornem oratoriju sta bili nadvojvodinja Alice, velika vojvodinja Toksanska s svojimi hčerami in nadvojvodinja Kristina. Oficiatorju sekovskemu knezoškofu dr. Schusterju in rajnikovim sorodnikom so sledili zastopniki nadvojvod.

— **Smrtina kosa.** V Grdacu je 10. t. m. umrl g. dr. Alojzij Žnidarič, notar v Ilirski Bistrici, star 57 let. — Dne 17. junija je padel, zadet od italijanske granate, Franc Kozlevčar, doma iz Podivancje gorice pri Zatičini. Služil je pri 2. gorskem pešpolku.

— **Begunje na Gorenjskem.** Uzmoviči izvršujejo svoj posel tudi pri nas. Ravno-

kar so vlomili že v drugo v shrambo pri Pogorelčku in odnesli precej mesa. Pri Goričniku Podgoro so se oglasili med tem, ko so bili domači pri senu, in pokradli poleg denarja mnogo obleke. Izsledili jih še niso.

— **Stanovanjski urad** ustanovi zagrebška mestna občina.

— **Učiteljsko društvo vipavskega okraja** priredi v nedeljo, 14. t. m., ob štirih popoldne v Vipavi veseloigro »Cigani« v prid slovenskim vojakom-slepem, zato se preplačila hvaležno sprejemajo.

— **Za dekana na bogoslovni fakulteti** v Zagrebu je izvoljen prof. dr. Hugo pl. Mihalovich.

— **Tatvine tobaka.** Iz tobačne pošiljatve iz Ljubljane na Dunaj je bilo ukradenih 300.000 damskih, 60.000 drugih cigaret in 30 kg cigaretnega tobaka v skupni vrednosti 50.000 K.

— **Prijet morilec.** Hlapca Engelberta Kollmanna, ki je v Celovcu umoril in oropal posestnika Franceta Aichholzerja, so prijeli v št. Vidu pri Zatičini radi dezertacije. Priznal je, da je umoril Aichholzerja in mu uropal 360 K. Morilca so prepeljali v Celovec.

— **Umrli je v Krakovu** vseučiliški profesor za patološko anatomijo dr. L. K. Glinski.

— **Zagreb brez bele moke.** Zagrebška aprovizacija naznanja, da ji je bela moka popolnoma pošla in se bo do nove letine delila na krušne karte samo krušna moka.

— **Davek na koncerte** in druge zabavne prireditve v javnih lokalih je uvedla mestna občina Zagreb. Posamezni obrati bodo plačali po 50—600 kron letnega vseličnega davka.

Ljubljanske novice.

lj **Ustavna preosnova.** Predmet prihodnjih slovenskih propovedi v ljubljanski jezuitski kapeli ob nedeljah popoldne ob petih: notranja ustavna preosnova.

lj **Umrli** je včeraj 11. t. m. proti večeru gdca. Zinka Vogrič, abiturientka c. kr. učiteljica v Ljubljani. Neposredno pred matoro je marljiva gojenka zbolela za pljučnico. Ko so njene sošolke dovršile svoja šolska leta, je ona najsrečnejše dokončala šolo življenja. Pogreb bo v soboto popoldne iz deželne bolnice. Njenim staršem, ki so ž njo izgubili desetega in zadnjega otroka, najiskrenejše sožalje. — **Letošnje gospodične abiturientke** se vabijo k sv. maši, ki bo za preblogo pokojnico v ponedeljek, dne 15. t. m. ob 8. uri zjutraj v cerkvi Jezusovega Srca.

lj **Umrli** so v Ljubljani: Antonija Perko, bivša šivilja, 64 let. — Pavel Erjavec, hiralec, 78 let. — S. Hilarija Ivana Marinič, usmiljenka, 24 let. — Ivana Volčini, kočarjeva žena, 46 let. — Helena Mantuani, krojačeva vdova, 84 let. — Silva Bizjak, trgovčeva hči, 6 dni. — Josipina Ahačič, odvetnikova vdova, 76 let. — Fani pl. Salamon, roj. pl. Andrioli, polkovnikova vdova, 78 let. — Ana Skala, vdova poštnega poduradnika, 65 let. — Marija Zerlini, sprevednikova vdova, 76 let.

Štajerske novice.

š **Poštna vest.** Poštarica Mar. Smole je prestavljena iz Ivanjkovcev v Zavrč. V Ivanjkovec pride za poštarja Lovrenc Petovar.

š **Licitacija konj.** Za dne 16. t. m. razglašena licitacija konj v stabilni konjski bolnici se ne bo vršila.

Primorske novice.

p **Naknadna begunska podpora po § 9.** »Osrednji odbor« na Dunaju, Bankgasse 2, poroča: »Jugoslovanski klub« nam sporoča, da je prejel v polnem obsegu usodepolni odlok notranjega ministrstva z dne 5. junija t. l., št. 17.010, ki bi hotel naknadno begunsko podporo zelo omejiti, posebno beguncem iz Gorice. Iz točnega besedila tega odloka je razvidno, da je c. kr. namestništvo v Trstu predlagalo najširše mogoče tolmačenje § 9. na vse take osebe, »ki niso morale bežati vsled izrecne oblastvene odredbe, marveč pod silnim pritiskom vojnih dogodkov (unter dem zwingenden Drucke der Kriegereignisse); tudi taki begunci naj bi bili deležni dobrote po § 9. itd. Ministrstvo je odgovorilo, da po pogajanjih s finančnim ministrstvom ne more pritrditi takemu tolmačenju in »vabi« namestništvo, naj ne razpošlje v onem smislu sestavljene okrožnice. »Vabi« celo, naj namestništvo skrbi za to, da se ona širša interpretacija ne bi uporabljala pri odmerjanju begunske podpore po § 9. V tem odloku stoji črno na belem trditve, da je c. kr. okrajno glavarstvo izdalo evakuacijsko odredbo vsled ukaza 58. divizijskega poveljstva dne 8. avgusta 1916 in da je torej treba priznati naknadno begunsko podporo od tega dneva dalje. »Jugoslovanski klub« konstatuje na podlagi teh dejstev, da je c. kr. namestništvo hotelo beguncem pomagati, a da se je tu vmes vtaknilo finančno ministrstvo, ki bi

hotelo na škodo goriškim beguncem varčiti. S tem tudi popravlja svoj prvi dopis, ki je bil sestavljen na podlagi ustne informacije. Ko si je pa izposloval izvirni odlok, govori »črno na belem« precej drugače, in zato bo treba temu vprašanju posvetiti prav posebno pozornost. V ostalem ostane pri tem, kakor smo že sporočili, to je vse c. kr. oblasti so zapustile Gorico že 23. maja 1915 in njih funkcionarji so ljudstvo istotako opozarjali, naj beži, kdor more. Več tudi c. kr. oblasti niso mogle storiti za evakuacijo, ker bežali so kakor brez glave vsi tisti organi, ki bi imeli evakuacijo voditi. Gorica je bila torej evakuirana prvič 23. maja 1915. Pozneje se je ponavljala enaka igra ob vsakem večjem napadu sovražnika, in vsakokrat so se begunci množili. Vsi ti begunci morajo biti deležni podpore po § 9. Naši goriški rojaki naj torej sedaj skrbje, da se opisani način evakuacije uradno ugotovi. Pozivljamo begunce, katerim so c. kr. uradniki, orožniki, policaji ali vojaki nalažali ali nujno svetovali, naj zapuste svoj dom, da svojo izpovedbo napišejo in pošljejo na Goriškem »županski zvezi« v Gorici, iz drugih dežel pa »Osrednjemu odboru« na Dunaju, I. Bankgasse 2. Pripis: »Osrednji odbor« dobiva vsak dan pritožbe, da prošnje za naknadno podporo še niso rešene. »Osrednji odbor« ne more za vsak posamičen slučaj posebej pošiljati pospešnic na glavarstvo na Goriškem. To lahko opravijo begunci sami z enakimi dopisi, kakor jih pošiljajo dunajskemu odboru.

p **Dopusti in oprostite.** Tudi »Jugoslovanski klub« je priobčil v listih poziv, naj se mu pošiljajo vsi potrebni podatki o vojakihi, katerim naj bi se izposloval dopust ali oprostitev. Vsi opomini »Osrednjega odbora« so pogosto zaman; ljudje prosijo, zdihaajo, pišejo dolga pisma, a potrebnih podatkov ni dobiti v njih. Vloge z nepopolnimi podatki imajo ta uspeh, da vojaške oblasti po par mesecev iščejo dotičnika, ki bi ga hotele oprostiti, pa ga nikjer ne najdejo. Potem pa dobiva »Osrednji odbor« taka obvestila: »Vrača se z opombo, da se oprostitev ni mogla izvršiti vsled nedostajanja točnejših podatkov.« Vse delo zaman! Pa tudi pisarija s takimi prosilci je po večini brezuspešna.

Gospodarske novice.

g **Zagotovitev usnja kmetskemu prebivalstvu.** 11. t. m. se je vršila v predsedstvu ministrskega sveta konferenca o preskrbi kmetskega prebivalstva z usnjem, katere se je udeležilo več nemških poslancev. Le-ti so vztrajali na stališču, da se morajo kože iz zasilnega in domačega zakola brezpogojno prepustiti kmetskemu prebivalstvu. Zastopniki raznih ministrstev, posebno vojnega ministrstva, so izražali razne pomisleke, nakar so poslanci naglašali, da je vojno ministrstvo za leta naprej preskrbljeno z usnjem. Izvršile se bodo nove poizvedbe, nakar se bodo prihodnji teden razprave nadaljevale.

Aprovizacija.

a **Prodajalci moke** se vabijo, da se zglase zanesljivo v ponedeljek 15. t. m. ob 9. uri dopoldne v mestni posvetovalnici radi nakazila blaga, ki se bode oddajal na močne izkaznice.

a **Meso na zelene izkaznice B.** Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo goveje meso po znižani ceni v soboto, dne 13. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: od 1. do pol 2. ure štev. 1 do 200, od pol 2. do pol 3. ure štev. 201 do 400, od pol 3. do pol 4. ure štev. 401 do 600, od pol 4. do pol 5. ure štev. 601 do 800, od pol 5. do pol 6. ure štev. 801 do 1000, od pol 6. do pol 7. ure štev. 1001 do 1200, od pol 7. do pol 8. ure štev. 1201 do 1400, od pol 8. do pol 9. ure štev. 1401 do 1600, od pol 9. do pol 10. ure štev. 1601 do 1800, od pol 10. do pol 11. ure štev. 1801 do 2000, od pol 11. do pol 12. ure štev. 2001 do 2200, od pol 12. do pol 1. ure štev. 2201 do konca.

a **Zabela za II., III. in IV. uradniško skupino.** Stranke z izkaznicami II., III. in IV. uradniške skupine prejmejo zabelo v soboto, dne 13. t. m. popoldne pri Mühl-eisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: II. uradniška skupina od pol 2. do 2. ure štev. 1 do 60, od pol 3. do 3. ure štev. 61 do 120, od pol 3. do 3. ure štev. 121 do konca. — III. uradniška skupina: od 3. do pol 4. ure štev. 1 do 70, od pol 4. do 4. ure štev. 71 do konca. — IV. uradniška skupina: od 4. do pol 5. ure štev. 1 do 60, od pol 5. do 5. ure štev. 61 do 120, od 5. do pol 6. ure štev. 121 do konca. — Stranke dobe za vsako osebo po 10 dkg čiste masti in 10 dkg jedilnega loja. Druga uradniška skupina plača kilogram vsake zabele po 10 kron, tretja in četrta uradniška skupina po 15 kron.

Zgubljeno - najdeno.

Zgubila se je včeraj kuverta, v kateri je bila izkaznica za mast, nekaj denarja in izkaznica ubožne akcije. Ker je zgubljenca revna delavka, je posten najditelj naprošen, naj jo takoj odda v Gospodarski zvezi na Dunajski cesti štev. 29.

Potrjim srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je moja iskreno, nadvse ljubljena mamica, gospa

Ana Skala

vдова c. kr. poštnega poduradnika

po dolgi, mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere mirno preminula.

Pogreb predrage pokojnice se vrši v petek, dne 12. t. m. ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti, študentovska ulica 7, na pokopališče k Sv. Križu. Svete maše zadušnice se bodo darovale v raznih cerkvah.

Ljubljana, 11. julija 1918.

ZALUJOČA HČERKA.

ISČEM SLUŽBO

mlinarskega nadzornika na Kranjskem ali Primorskem. Razumem se tudi pri žagi. Naslov: Bohuslav Dočkal, p. Vys. Myto, poste restante Cehy.

Kupim in plačam

za nove zamaške za steklenice

K 85.— za stare zamaške za steklenice

nezdobljene K 45.— za kg, za zamaške od šampanjca

dolge, nezdobljene (nikako umetno blago), za komad K 1.—, in jih prevzamem po povzetju brez predloženega vpraševanja. Za VREČE plačujem do K 12.— za komad. Na ponudbo se odgovori takoj, eventuelno brzojavno.

Leopold MARKUS, Gradec, Josetič. 1.

Natečaj.

Na c. kr. višji državni obrtni šoli v Ljubljani je pričetkom šolskega leta 1918/19 popolniti naslednja 4 učna mesta IX. čin. razreda, in sicer: 1. za zgodovino in zemljepis kot glavni, za nemščino ali slovenščino kot stranski predmet; 2. za kemijo kot glavni, za matematiko kot stranski predmet; 3. za stavbno stroko; 4. za mehanično tehnično stroko. Zahteva se srednješolski izpit, ozir. II. državni izpit na tehnični visoki šoli. Na c. kr. ministrstvo za javna dela naslovljene prošnje je vložiti do 31. julija pri ravnateljstvu. Podrobnosti glej v uradnem delu »Laibacher Zeitung« z dne 6. julija. — Ravnateljstvo c. kr. državne obrtne šole v Ljubljani, dne 4. julija 1918.

Cunje

E. Kolzhek v Kranju.

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino trvdka JELAČIN & KO., Ljubljana, ljubljanska industrija probkovih zamaškov.

ISČEM pripraven

prostor za

gostilniško obrt

Naslov pri upravnistvu lista pod št. 2361.

Žensko kolo

se prodaja. Ogleda se ga lahko v pisarni »Gospodarske zveze« Ljubljana, Dunajska cesta. 2381

TOVARNISKO PODJETJE NA DEŽELI

išče zanesljivo samostojno pisarniško moč **kontoristinja** ki je slovenske in nemške korespondence ter strojepisja popolnoma vešča. Ponudbe z navedbo dosedanje službe, s sliko pošiljajo naj se na: »poštni predal 73«, 2355 Ljubljana.

SIGORIN

zatire čudovito naglo **stenice** vzorčena steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Vsa naročila naj se naslavljajo naravnost na: Lekarna »pri upanju«: Pecs 16, Apotheke »zur Hoffnung« Ogrsko.

Najgloblje žalosti potrta naznanja Marija Verhovec v svojem imenu ter v imenu sinov in sorodnikov žalostno vest, da je nje iskreno ljubljani soprog, oziroma, brat, oče, stric itd., gospod

Ivan Verhovec

dne 8. julija ob 5. uri popoldne po kratki mučni bolezni v 59. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Zemeljski ostanki so se položili dne 10. julija ob 6. uri zvečer k večnemu počitku na pokopališču na Viču.

Marija Verhovec, soproga.

Ivan Verhovec, sin s soprogo Ivanko Verhovec roj. Borjak.

Ivan in Anton, sinova, zasebnika.

Franc Verhovec, brat z družino.

ZAHVALA.

Vsem znanecem, sorodnikom in prijateljem, ki so spremili našega predobrega ter ljubelega soproga, ozir. očeta, brata, strica itd., gospoda

Ivan Verhovca

k večnemu počitku ter darovalcem vencev, posebno pa častiti duhovščini, veteranskemu društvu ter višjim in nižjim osebam c. kr. tobačne tovarne za izkazano mu zadnjo čast v spremstvu do njegovega zadnjega počivališča izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Marija Verhovec, soproga z obitelji.

Rožna dolina, Vič pri Ljubljani, 12. julija 1918.

2403

Isčem z avgustom na Bledu stalno

stanovanje s 3 sobami in pritliklinami oziroma kupim **hišico ali vilo** z enim ali dvema stanovanji, proti takojšnjemu plačilu. — Ponudbe do 28. julija pod »Dom 2363« na upravo lista.

Kupim

zamaške in vreče

in plačam za nove zamaške do K 95.— za kilogram, stare, zavrtane, a ne zdobljene do K 55.— za kilogram, dolge šampanjske zamaške, ne umetno blago, 1 K za komad, in za vreče K 14.— za komad. — Prevzamem vsako množino proti prejšnji vposlatvi vzorca in aviso po povzetju.

E. Landskroner

mesto za nakup vreč in zamaškov Gradec, Lendkai 15.

Rujavi čevlji

novi, št. 42, so poceni naprodaj. Vprašaj se: Kolodvorska cesta 41, I. nadst.

Večje

tovarniško **posestvo** s hišo in vrtom na Kranjskem se PRODA. Le direktni interesentje (ne posredovalci) naj pišejo pod A. Z. 2268 na upravo »SLOVENCA«, 2268

Nadomestilo mila

za pranje perila, izborne penete in prekaša vse doslej v prometu se nabavljajo izdelke. 1 zavoj 1. 5 kg K 12.— 1 zavoj 2. 10 kg K 23.—. Preprodajalci določijo popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. **Belo mineralno milo** za čiščenje rok in čiščenje perila. 1 zavoj 32 kosov K 14.—. **Nadomestilo za toaletno milo** v raznih barvah, 1 zavoj 24 vel. kosov K 16.—. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. — Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste. Izvorno podjetje M. Jünker v Zagrebu št. 39, Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27. 2268

Tehnična pisarna

za izvršitev vsakovrstnih načrtov in proračunov. Oblastveno konces, zasebna posredovalnica za nakup in prodajo zemljišč, gozdov in posestev

Valentin Accetto

zapriseženi sodni izvedenec 2780

V LJUBLJANI, TRNOVSKI PRISTAN ŠT. 14.

Izvršujem na željo tudi privatne cenitve v mestu in na deželi. — Prodajalci in kupci naj se obrnejo na gori označeno posredovalnico. Prevzemam tudi stavbinska dela in nadzorovanje. Tajnost zjamčena.

Zakonca brez otrok v Ljubljani sprejmeta **posteno služkinjo** ki zna tudi kuhati. Hrana dobra, plača po dogovoru, Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 2385.

Suhe gobe (jurčke)

kakor tudi druge, zaplembi ne podvržene deželne in gozdne pridelke (maline, jagode, med itd.) KUPUJE po najvišjih cenah M. RANT, KRANJ, 1917

Javna dražba.

Dne 18. julija 1918 ob 9. uri popoldne se vrši v Gradcu, Griesplatz, kavarna »Berlin«, javna dražba vse

kavarniške oprave in pohištva

obstoječega iz dveh Seifert-Wendl-bilardov, 50 marmornatih miz, 120 Thonetstolov, zof, kuhinjske oprave, servisov, iz porcelana, srebra, stekla i. t. d. — Interesenti se vabijo k udeležbi.

Potrji najgloblje žalosti naznanjajo podpisani v svojem in v imenu vseh sorodnikov žalostno vest, da je Bogu vsemogočnemu dopadlo, našo iskrenoljubljeno mater, oziroma taščo in staro mater, gospo

Marijo grofico Auersperg

vdovo c. in kr. linjskega kapitana

včeraj popoldne ob 6. uri, po dolgem mukepolnem trpljenju, prevideno s tolažili sv. vere v 51. letu njene dobe, poklicati k sebi. Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v soboto, dne 13. julija 1918 ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice v deželni bolnici na pokopališču k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

V Ljubljani, dne 12. julija 1918.

Alfonz, Rudolf, Emil, Viktor grof Auersperg, Marija, Anny grofica Auersperg, otroci.

Karl Ravnihar, brat.

Angela grofica Auersperg, kot sinaha.

Emil grof Auersperg, kot vnuk.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Potrji neizmerno bolesti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je naš iskrenoljubljani sin, brat in nečak gospod

Ivan Puci

c. k. poročnik nekega gorskega strel. polka, odlikovan dvakrat s »Signum laudis«, malo sreb. svetinjo in Karlovim križcem

pri zadnji italijanski ofenzivi dne 19. junija ob 4. uri popoldan zahodno Zenson di Piave položil svoje nadopolno življenje, star šele 23 let — domonini na oltar. — Pokopan je bil v Chiarani na Benečanskem. V RATEČAH na Gorenjskem, 10. julija 1918.

Globoko žalujoči rodbini: Puci-Weber.

Mesto vsakega posebnega naznanila.

Globoko potrji javljamo pretužno vest, da je naš iskreno ljubljani, nepozabni sin in brat, gospod

Ludovik Benedikt

trgovski akademik

tel. podčastnik polk. štaba, imejitelj srebrne in bronaste hrabrostne svetinje in Karlovega četnega križca

dne 18. junija letos, v cvetoči dobi 21 let pri Zensonu ob Piavi, malo dni pred nastopom študijskega dopusta, po 34 mesečnem zvestem službovanju na fronti, našel junško smrt za domovino.

Kdor je poznal ljubezen in prirčno vdanost našega ljubelega, dobrega sina Ludovika, bo znal ceniti našo neizmerno bol. Sv. maše za dušni pokoj rajnega se bodo brale v več cerkvah. Prosimo tihega spomina v molitvi.

LJUBLJANA, 12. julija 1918.

Ces. svetnik Josip in Marija Benedikt, starši,

Arh. Jos. Benedikt, c. in kr. oficial, sedaj v vojni.

Ing. Valter Benedikt, c. kr. železn. komisar,

Leon Benedikt, kontrolor Avstro-Ogrske banke,

Hanno Benedikt, c. in kr. praporščak, sedaj v vojni. bratje.

Gbrtna centrala za obnovitev Goriške

r. z. z. o. z.

razpisuje sledeča službena mesta:

I. Tehnični vodja pisarne, ki naj ima večletno prakso v nadtalnem stavbarstvu in je sposoben popolnoma samostojnega dela. V poštev pride le inženir po poklicu.

II. Stavbeni tehnik, zmožen samostojnega izvrševanja načrtov in proračunov, vodstva ter nadzorstva na stavbiščih.

III. Eno event. več možkih ali ženskih pisarniških moči, ki naj bodo večje strojnega pisanja, stenografije, slovenskega in nemškega jezika, event. tudi laščine.

Nekolkovane prošnje z natančnimi podatki o sposobnostih, dosedanjem službovanju in s spričevali naj se vlagajo pri Zavodu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta 22. Navede naj se termin, s katerim je mogoče nastopiti službo. Moški prosilci naj navedejo natančne podatke o vojaškem razmerju. 2377